

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 6 Sayı/ISSUE 11 Yıl/YEAR: 2023

Alındı/RECEIVED: 26-05-2023 – Kabul/ACCEPTED: 18-06-2023

Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Özgürlük Algıları

Secondary School 8th Grade Students Perceptions of Freedom

Mehmet TEMİR¹ | Asım ÇOBAN²

Abstract

harm another's freedom space. Therefore, the individual freedom area has the feature of an individual behavior area extending to the freedom area of another. This research was conducted to determine the freedom perceptions of 8th grade secondary school students. For this purpose, a literature review was made and various studies were used. Survey model, one of the quantitative research methods, was used in the research. Although the data in the study is located within the borders of Sulusaray district of Tokat province; collected in a secondary school located far from the district center. In the research, a questionnaire consisting of 15 items was applied as a data collection tool. The applied

Öz

başladığı anda doğal olarak sınırlanır. Dolayısıyla bireysel özgürlük alanı, bir başkasının özgürlük alanına kadar uzanan bireysel davranış alanı özelliğine sahiptir. Bu araştırma ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin özgürlük algılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda alanyazın taraması yapılmış ve çeşitli çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada veriler, Tokat ili Sulusaray ilçesi sınırları içerisinde yer almasına karşın; ilçe merkezine uzak konumda bulunan bir ortaokulda toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 15 maddeden oluşan bir anket uygulanmıştır. Uygulanan anket SPSS 23,0

¹ Dr, Orcid:000000017259335X

² Prof. Dr, Amasya Üniversitesi, Temel Eğitim, asim.coban@amasya.edu.tr, Orcid: 0000-0002-7860-7561

questionnaire was analyzed using the SPSS 23,0 program. The Cronbach Alpha internal reliability coefficient of the measurement tool consisting of 15 items was calculated as 0,71. Considering the results obtained in the research; It has been determined that there is a significant difference between the perceptions of the students and their gender. On the other hand, it was determined that there was no significant difference between the educational status of the students' parents and their perceptions. At the end of the research, various suggestions were given in accordance with the scope of the subject.

Keywords: Freedom, Perception, Secondary School.

programı kullanılarak analiz edilmiştir. 15 maddeden oluşan ölçme aracının Cronbach Alpha iç güvenirlik katsayısı 0,71 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında; öğrencilerin algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları ile algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırma sonunda konu kapsamına uygun olarak çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Özgürlük, Algı, Ortaokul.

Giriş

Günümüz modern toplumlarında çok sık dile getirilen kavramların başında hiç şüphesiz olarak özgürlük kavramı gelmektedir. Bu kavrama yüklenen anlam ve kavramın tarihsel geçmişi, insanlığın geçirdiği tarihsel süreçle yakından ilgilidir. Bu tarihsel süreçle beraber kavrama yüklenen anlamda çeşitli değişiklikler görülmüş ve kavramın önemi daha da iyi anlaşılmıştır. Genel olarak alanyazında özgürlük kavramına yönelik yapılan tanımlamalardan birkaçına bakıldığında: Özgürlük kelime olarak, herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma, herhangi bir şarta bağlı olmama durumu, her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyeti (URL-1). Özgürlük bireylerin sınırları belli edilmiş bir alan dahilinde kendi tercih ettikleri gibi karar verebilme ve eylemde bulunabilmelerini ifade eder (Jones, 1994).

Eflatun'un da dediği gibi, aşırı özgürlük ister devlette olsun ister bireylerde, sonunda köleliğe dönüşür. Özgürlük istenilen her şeyi yapabilmek değil, özgür olan tüm insanların haklarına tahaccüm etmeden yaşayabilme serbestliğidir (Erdoğan, 2001). Bu tanımların akabinde her yaşta bireyin içinde yaşadığı toplumu anlamlandırmasında en büyük görev aile ve örgün eğitime düşmektedir. Her ne kadar Türk aile yapısının toplumsal normların belirlenmesinde yadsınamaz rolünün bilinmesine rağmen; kavramların, terimlerin öğretilmesinde en büyük görev formal eğitime ve bu eğitimi gerçekleştiren

öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin üzerlerine düşen bu görevleri aktif bir şekilde yerine getirmeleriyle beraber, öğrencilerin kavram, bilgi ve terimlerin öğretilmesi konusunda eksiklik oluşmayacak ve öğrencilerde oluşması beklenen kavramsal kargaşaların önüne geçilmiş olunacaktır. Bu değerlendirmelerden hareketle öğrencilerin algılarını öğrenmek, onların gelecekteki davranışlarını yordayabilmek açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Konu kapsamına yakın ilişkilialanyazında daha önce çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Yapılan araştırmalardan birkaçı değerlendirildiğinde:

Kaldırım (2005), “ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin demokrasi algıları” adlı çalışmasında öğrencilerin demokrasi algılarını incelemiş ve çalışma sonunda öğrencilerin cinsiyetleriyle demokrasi algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin algılarının anne- babalarının eğitim düzeyine göre değiştiğini tespit etmiştir.

Karatekin ve Kuş (2010) “ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin demokrasi algıları” adlı çalışmasında öğrencilerin demokrasi algılarını belirlemeye çalışmış ve çalışma sonunda öğrencilerin cinsiyetleri, anne-babalarının eğitim durumu ile demokrasi algıları arasında anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmanın problem cümlesini ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin özgürlük kavramına ilişkin algıları ne düzeydedir? cümlesi oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı bölgenin fiziki ve diğer şartları düşünülerek iki adet alt problem belirlenmiştir. Bunlar;

1. Öğrencilerin özgürlük algısında anne-baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık varmıdır?
2. Öğrencilerin özgürlük algısında cinsiyet düzeyine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Sayıtlar

1. Örneklem, evrenle aynı özelliklere sahip öğrencilerden oluşmuştur.
2. Veri toplama araçlarına cevap veren öğrenciler, gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2022-2023 eğitim öğretim yılında ortaokul 8. sınıfta eğitim gören toplam 50 öğrenci,
2. Öğrencilerin veri toplama aracına verdikleri cevapla,
3. Kullanılan veri toplama aracının ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin özgürlük algılarını tespit etmektir. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerinin özgürlük algılarında anlamlı bir farklılığa neden olup-olmadığı sonucunun ortaya konulması hedeflenmiştir. Amaç doğrultusunda elde edilen verilerin alanyazındaki diğer çalışmalarla karşılaştırılması ve kaynaklık etmesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analiz süreci hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma modeli tarama modelidir. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan meydana gelen bir evrende o evren hakkında genel bir yargıya varma amacıyla evrenin tümü veya ondan alınacak örnek bir grup ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir. Tarama modellerinde önemli olan var olanı değiştirmeden uygun bir biçimde gözlemleyip belirlemektir (Karasar, 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Tokat ili Sulusaray ilçesi sınırları içerisinde yer almasına karşın; ilçe merkezine uzak konumda bulunan bir ortaokulda 8. sınıfta eğitim görmekte olan 26'sı erkek, 24'ü kız toplam 50 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “öğrencilerin özgürlük algılarını değerlendirme” anketi kullanılmıştır. Anket geliştirme sürecinde, öncelikle konuyla ilgili olarak 22 öğrenciye dört tane açık uçlu sorular yöneltilerek ön uygulamaya tabi tutulmuştur. Öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda ölçme aracında kullanılan soruların bir kısmı oluşturulmuştur. Daha sonra alanyazın taranması sonucunda sorular geliştirilmiş ve 15 maddelik bir anket oluşturulmuştur. Anket iki kısımdan meydana gelmiştir. Anketin ilk kısmı öğrencilerin demografik özelliklerine yönelik sorulardan, ikinci kısım ise 5'li likert tipinde hazırlanmış (1. Tamamen Katılıyorum, 2. Katılıyorum 3. Kararsızım, 4. Katılmıyorum 5. Hiç Katılmıyorum) 15 maddeden oluşmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anket, ortaokul 8. sınıfta okuyan 50 öğrenciye uygulanmış, öğrencilere, verdikleri cevapların bilimsel araştırmalarda kullanılacağı söylenmiştir. Araştırmada SPSS 23.0 programı kullanılarak maddeler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Cronbach Alpha iç güvenirlik katsayısı 0,71 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın geçerliliği için KMO değerlerine madde faktör yük değerine bakılmıştır. Analiz sonucunda KMO değeri 0,56; madde faktör yük değeri 0,591 ile 0,831 arasında değiştiği görülmüştür. Bu değerler veri toplama aracının geçerli olduğunu göstermiştir. Araştırmanın alt problemine ilişkin soruların yanıtlarında Independent Samples Test ve One- Way Anova testleri yapılarak öğrencilerin cinsiyetleri ve anne-baba eğitim durumları ile özgürlük algıları arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Veriler $p < 0,05$ güven aralığında kontrol edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma konusu ile ilgili bulgulara, alt problemlere dayanarak yer verilmiştir.

Ayrıca araştırma konusuna yönelik yorumlar tablo halinde ve sayısal verilerle değerlendirilmiştir. Anne eğitim düzeyi ile öğrencilerin özgürlük algısı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Anne Eğitim Düzeyi ile Öğrencilerin Özgürlük Algısı

Anne eğitim durumları	\bar{x}	S	p
Okuma yazma bilmiyor	57,2	5,9	0,068
İlkokul mezunu	53,8	5,3	

$p < 0,05$

Anne eğitim durumu gruplama anketinde iki farklı grup olduğu için ve gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olup-olmadığına bakmak için parametrik testlerden Independent-Samples Test’i uygulanmıştır. Anne eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı belirlenmiştir ($p = 0,068 > 0,05$). Okuma yazma bilmeyenlerin aritmetik ortalaması =57,2 iken; ilkokul mezunlarının aritmetik ortalaması ise =53,8 olduğu görülmüştür.

Baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin özgürlük algısı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Baba Eğitim Düzeyi ile Öğrencilerin Özgürlük Algısı

Baba eğitim durumları	\bar{x}	S	p
Okuma yazma bilmiyor	--	--	
İlkokul mezunu	54,9	5,6	0,330
Ortaokul mezunu	59,5	3,5	
Lise mezunu	52,1	5,5	
Üniversite mezunu	56,0	5,6	

$p < 0,05$

Baba eğitim durumu gruplama anketinde dört farklı grup olduğu için ve gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olup-olmadığına bakmak için parametrik testlerden One-Way ANOVA testi uygulanmıştır. Baba eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p=0,330>0,05$). İlkokul mezunu grubun aritmetik ortalaması $\bar{x}=54,9$; Ortaokul mezunu grubun aritmetik ortalaması $\bar{x}=59,5$; Lise mezunu grubun aritmetik ortalaması $\bar{x}=52,1$; Üniversite mezunu grubun aritmetik ortalaması $\bar{x}=56,0$ olduğu anlaşılmıştır. Baba eğitim durumu gruplarının aritmetik ortalamaları birbirine yakın değer sergilemiştir. Bu bilgiler gruplar arasında farklılaşmanın olmadığını göstermiştir.

Cinsiyet düzeyinde öğrencilerin özgürlük algısı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Düzeyinde Öğrencilerin Özgürlük Algısı

Cinsiyet	\bar{x}	S	p
Erkek	56,8	5,1	0,004
Kız	52,3	5,2	

$p<0,05$

Cinsiyet gruplarında iki farklı grup olduğu için ve bu gruplar arası anlamlı farklılaşma olup-olmadığına bakmak için parametrik testlerden Independent-Samples Test'i uygulanmıştır. Testsonucuna göre cinsiyet grupları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p=0,004<0,005$).

Erkek grubunun aritmetik ortalaması $\bar{x}=56,8$ iken; kız grubunun aritmetik ortalaması $\bar{x}=52,3$ 'tür. Erkek öğrencilerin özgürlük algıları daha pozitifdir.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin cinsiyetleri ile özgürlük algıları arasında anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin özgürlük algılarının, kız öğrencilere göre daha pozitif olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın yapıldığı fiziki konum ve çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde, özgürlük kavramına verilen önemin gösterilmesi açısından değerli olduğu düşünülmüştür. Özgürlük algısının yurdun her yerinde yüksek çıkabileceğine dair bir tahmin (yordama) fikri oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen diğer bir sonuçta; öğrencilerin anne-babalarının eğitim durumlarıyla özgürlük algıları arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirlenmesidir.

Özgürlük algısının gelişimi ve özellikle eğitim-öğretimde çok fazla önem taşıyan düşünce özgürlüğünün geliştirilmesi konusunda şu öneriler sunulabilir:

-Öğrencilerde var olan özgürlük algılarını geliştirmeye dönük çeşitli akademik ve sosyal çalışmalar yapılabilir.

-Her bilimsel çalışmanın başka bir bilimsel çalışmaya kaynaklık etmesinden hareketle bu çalışma yeni bir anket geliştirilerek ve örneklem, değişken sayısı artırılarak farklı yerlerde de uygulanabilir.

-İlköğretim ve ortaöğretim müfredatında kişi özgürlüğü yanında özellikle de düşünce özgürlüğü konusunda gerekli ve yeterli bilgileri kazandıracak öğrenme alanları geliştirilmeli.

-Öğrencilerde özellikle düşünce özgürlüğünü geliştirmek, eleştiri yapabilmek becerisinin geliştirilmesi için öğretmenler uygun ortamlar oluşturmalı, öğrencilerine eleştiri kültürü kazandırmalıdır.

Kaynaklar

Erdoğan, M. (2001). Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğü: Özgürlükçü Bir Perspektif, Liberal Düşünce, 24:8-13.

Jones, P. (1994). Rights (New York: St Martin's Press).

Kaldırım, E. (2005). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(3):143-162.

Karasar, N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel, Ankara.

Karatekin, K. & Kuş, Z. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algıları, e-Journal of New World Sciences Academy, 5(4):1498-1512.

URL-1, Özgürlük Nedir? (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>) adresinden 20.04.2023 tarihinde erişilmiştir.